

ІНТЕРПОЛ, ЯК ЦЕНТР МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В БОРОТЬБІ З ФАЛЬШИВОМОНЕТНИЦТВОМ

З тих пір, як існують гроші, існують і ті, хто займається їхньою підробкою. Влада завжди вела боротьбу з фальшивомонетниками, піддаючи їх суворому покаранню.

З часів рабовласницького ладу в Афіньській державі, ще при Солоні (591 р. д. н.е.), за підробку грошей передбачалося суворе покарання, і такі випадки бували дуже часто.

В Середньовіччя покарання фальшивомонетникам також були жорстокими: смертна кара або відрізання кінцівок [1, с.3-5].

В наш час фальшивомонетників чекає довговічне ув'язнення.

Незважаючи на серйозні покарання за цей злочин, його продовжують чинити в багатьох країнах. Навіть страх перед смертю не перекреслює планів ловкачів швидко розбагатіти.

Сьогодні в офісах і будинках можуть бути складні багатобарвні копіювальні машини, двосторонні принтери і сканери, тому майже кожний може копіювати гроші на свій вибір. Персональний комп'ютер із принтером, що коштує менше 5000 доларів, може сьогодні робити таку підроблену валюту, що її важко відрізнити навіть досвідченим фахівцем. Це означає, що будь-хто, може надрукувати гроші, і стільки, скільки йому потрібно. Такі системи вже стали потужною зброєю в руках фальшивомонетників.

Зазначені причини ведуть до неконтрольованої появи в країні у великих кількостях фальшивих грошових знаків. Проблеми здійснення ефективних мір боротьби з фальшивомонетництвом мають давню історію, вони постійно стояли у порядку денному всіх держав всі періоди їх історичного розвитку.

Грошові знаки України також піддаються масовій підробці. Останнім часом банки й інші відомства усе частіше виявляють підроблені гривні.

В Україні кримінальна відповідальність за підробку грошей встановлена в зв'язку з підписаною і ратифікованою СРСР Міжнародною конвенцією по боротьбі з підробкою грошових знаків, укладеної 20 квітня 1929 року в Женеві [2, с.40-53].

Женевська конвенція 1929 року визначила політику і практику міжнародного співробітництва держав у боротьбі з підробкою грошових знаків і назвала Інтерпол (тоді Міжнародну комісію карної поліції) постійним робочим органом, що діє від імені міжнародного співтовариства держав у цих питаннях. В його діяльності по боротьбі з фальшивомонетництвом можна виділити декілька напрямків

— урахування випадків фальшивомонетництва, виготовлювачів і зловальників підроблених грошей і цінних паперів.

- збір і поширення інформації про зміни в грошових системах країн світу;
- вивчення засобів підробки грошових знаків, застосовуваних злочинцями, із метою виробітки захисних засобів;
- підготування рекомендацій країнам-членам по ускладненню технології виробництва грошових знаків і їхньому захисту від підробки;
- виробітку рекомендацій із питань правового регулювання боротьби з фальшивомонетництвом у національному і міжнародному плані;
- узагальнення досвіду роботи поліції по боротьбі з підробкою грошових знаків і поширення найбільш ефективних методів;
- виробітку тактики у відношенні повідомлення населення про появу підроблених грошових знаків;
- підвищення фахового рівня поліцейських службовців, зайнятих у сфері боротьби з фальшивомонетництвом [3, с.117-118].

Насправді Інтерпол не наддержавна, обмежуюча нібито суверенітет інших держав, а координуюча боротьбу із злочинністю організація. Вона допомагає національним поліціям у боротьбі із злочинністю.

Національні поліцейські заклади, які входять в Інтерпол, мають постійні зв'язки між собою і співпрацюють на основі відповідних міждержавних угод, а інколи і просто на домовленості.

У розпорядженні Інтерполу - унікальна колекція дійсних і фальшивих паперових грошей і монет із усього світу. Зразки розміщуються на стежах і використовуються для визначення достовірності валюти майже з будь-якої країни. Така робота пов'язана з великими труднощами і може бути виконана тільки експертами, що оснащені оптичною апаратурою і проводять лабораторні дослідження. У 1960 році в музей додали "колекцію" спеціальних тканин і папери, які використовувалися фальшивомонетниками при друкуванні грошей. Зараз вона нараховує більш тисячі зразків.

У зв'язку з прийняттям України в 1992 р. в Інтерпол Постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 1993 р. N220 "Про Національне центральне бюро Інтерполу" при Міністерстві внутрішніх справ України було утворено НЦБ [4, с.114].

Відповідно до п.1. Постанови "Про Національне центральне бюро Інтерполу": взаємодія правоохоронних органів України з компетентними органами інших держав для вирішення питань боротьби зі злочинністю, що має транснаціональний характер, або виходить за межі країни, (котрим і є фальшивомонетництво) здійснюється тільки через Національне центральне бюро Інтерполу (Укрбюро Інтерполу).

Як міжнародний центр Інтерпол веде комплексну статистику випадків фальшивомонетництва. Такі дані необхідні для розпізнання нових підробок і оповіщення про неї країн-членів.

Інтерпол просить НЦБ крім опису факту відправити два або три зразка фальшивих банкнотів, монет або інших платіжних засобів, якщо не потрібно, щоб усі вони були прилучені до кримінальної справи в якості речових доказів. Спеціалісти Інтерполу, що займаються опрацюванням всієї інформації про фальшивомонетництво, представляють поліцей-

ським органам різних країн практичну допомогу в боротьбі зі злочинами цього виду.

У лабораторії Генерального секретаріату визначається засіб підробки, якість і склад паперу, проводиться порівняння з наявними в "колекції" Інтерполу іншими аналогічними по зовнішньому вигляді фальшивками на випадок виявлення загального їх походження з одного "монетного подвір'я". Кожній підробці присвоюється індекс. Це допомагає експертам Інтерполу стежити за шляхами поширення фальшивок, виготовлених тими самими злочинцями, іноді пророчити можливість їхньої появи в тих або інших країнах.

З 1924 року Інтерпол видає бюлетень "Підробки і фальшивки", що направляється всім банкам, страховим компаніям, комерційним підприємствам і навіть деяким готелям. Завдяки цьому читачі бюлетеня сповіщаються про фальшивки, що потрапили в оборот. Передплатниками бюлетеня є майже 13 тис. банківських відомств і поліцейські служби всіх країн світу, страхові компанії, комерційні підприємства, а також деякі готелі [3, с.118-119].

Інтерпол узагальнює досвід роботи поліції різних країн по розкриттю фактів підробки грошових знаків і інших платіжних засобів, виявленню друкарень і майстерень, де вони виготовляються, встановленню і викриттю виготовлювачів і збувальників, і закріпленню речовинних доказів.

На сьогоднішній день Інтерпол - це і механізм, і посередник в практичній співпраці служб кримінальної поліції різних держав в їх буденній роботі над розкриттям конкретного злочину, в координації і кооперації у здійсненні ними спільних дій і нагляді, переслідуванні, розшуку і затриманню кримінальних злочинців.

З цієї точки зору Інтерпол - унікальна, єдина міжнародна організація, приймаюча безпосередню участь в попередженні і знешкодженні злочинності, що має транснаціональний характер або виходить за межі країн.

В 80-і і на межі 90-х років одна за другою вступили в Інтерпол колишні соціалістичні держави. Із колишнього соціалістичного табору в ньому не представлена сьогодні тільки Корейська Народно-Демократична Республіка. В 1991-93рр. в Інтерпол прийняті Азербайджан, Армения, Білорусія, Грузія, Казахстан, Латвія, Литва, Узбекистан, Естонія. Готові це саме зробити і решта колишніх радянських республік. Всіх держав притягує в Інтерпол прагнення включитися у міжнародну боротьбу із злочинністю, в тому числі з фальшивомонетництвом, щоби з його допомогою призупинити або хоча б сповільнити темпи його росту [5, с.127].

В Інтерполі приблизно нараховується 177 держав. По численності своїх рядів він уступає тільки ООН (185 держав) [6, с.7].

Хоча Інтерпол в Україні існує не так давно, він вже здійснив декілька тисяч міжнародних контактів з більш як 90 країнами світу. За його учас-

то проведено ряд успішних операцій, які дозволили припинити фальшивомонетництво та затримати підробників.

Ввійшовши до складу Інтерполу, Україна вирішила безліч питань в сфері співпраці з іншими державами в боротьбі з підробкою грошових знаків. Така співпраця може привести до позитивних результатів не тільки для України, але і для всього світового співтовариства.

- Можна зробити висновок, що Укрбюро Інтерполу з перших кроків свого існування має все необхідне (передовий досвід інших країн, технічне забезпечення, фахівців тощо) для успішної і плідної діяльності у боротьбі з фальшивомонетництвом як в самій Україні, так і за її межами.

Співробітництво України в цих напрямках перетворює її діяльність у нову важливу область міжнародних відносин, що буде сприяти в цілому підвищенню авторитету держави, і від нашої готовності до міжнародної співпраці, залежить престиж нашої держави в очах всього світу.

Список літератури. 1. Фальшивомонетники: історія і сучасність // Іменем закону. N31(4750). 13.08.93р. 2. Сборник действующих договоров, соглашений и конвенций, заключенных с иностранными государствами. Действующие договоры, соглашения и конвенции, вступившие в силу между 1 января 1931г. и 1 января 1933 г. / Под ред. А.В.Сабанина. М., 1933. 3. Родіонов К.С. Інтерпол: міф і дійсність. М., 1986. 4. ЗПУ Укр. N2. 1994. 5. Уголовная юстиция: проблемы международного сотрудничества. М., 1995. 6. Национальное центральное бюро Интерпола в Российской Федерации. Сборник /Сост. Мельников Ю., Тупышев Е., Артамошкин М. М., 1994.

Надійшла до редколегії 13.03.2001р.

*І.В.Лешукова,
ад'юнкт каф. кримінального процесу
Нац. ун-ту внутр. справ*

ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ ОГЛЯД ДІЯЛЬНОСТІ ІНТЕРПОЛУ

У співпраці держав в області кримінальної юстиції помітне місце займає така відома міжнародна організація як Інтерпол. Своя участь в такій співпраці Інтерпол виявляє в специфічних формах і реалізовує доступними тільки йому засобами, яких немає в інших міжнародних організаціях. Це унікальна міжнародна організація, що бере безпосередню практичну участь в попередженні і придушенні міжнародної злочинності.

Зовсім небагато часу минуло відтоді, коли ми, почувши про Інтерпол, ставилися до такої інформації, в кращому випадку, з певною цікавістю, але не бачили шляхів практичного використання можливостей цієї організації в своїй повсякденній роботі. Сьогодні Україна є членом Інтерполу і ми вже маємо деякий досвід співробітництва з правоохоронними органами інших країн, маємо перші результати такого співробітництва, реально на власному досвіді відчуваємо позитивний вплив організації на вирішення питань боротьби зі злочинністю в Україні.